

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ceremonien Van Den Heylighen Dienst Der Misse
Bethoont Vyt De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. ende volghende jaeren**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1661

Besluyt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34059

BESLUYT.

Hier hebt ghy/Beminde Leser, in dit tegenwoordigh schryft/van my bewesen :

Ten eersten: Dat alle de ceremonien / die de Roomsche Kercke ghebruyckt in den H. Ouden Misse, zijn oock ghebruyckt gheweest van de oprechte/ende recht sinnighe Kercke Christi, d'eerste 400 jaren/ ghelijck blyckt uyt de H. Ouden vers/die op die selve tijden gheleert hebben.

Ten tweeden: Dat d' Apostelen/een waerachtigh Sacrificie hebben ghedaen/ twelck noch en bestaet in't Predicken, noch in Ghemeyne ghebeden, noch in bedienen der Sacramenten.

Maer/Ten derden, een Sacrificie, twelck van Augustinus (volghens het gheboelen van de ghelieerde Kercke van synen rijn) genoemt wort/d' Offerhande des Autars, welcke offerhande in de booznaemste dactelen/en Ceremonien ober-een komt met de hedendaeghsche Misse van de Roomsche Kercke.

Ten vierden. Hebt ghy uyt de schryften van den selven H. Augustinus; sichte alle de ceremonien die de Roomsche Kercke nu noch ghebruyckt inde Misse.

Ten vijfden. Hebt ghy ghetuyghenissen van alle eentwen / dat men van de tijde der Apostelen / tot nu toe heeft Misse ghedaen / oft met sekere gheschiede ceremonien op-gheoffert het Sacrificie des Lichaems ende Bloeds Christi.

Ten sesden: Dat alle de Ceremonien/ die wy in de Misse ghebruycken/niet anders en sijn/als uytbeeldinghe van 'ighene Christus self/booz/in/ ende restant nae de instellinghe van't H. Sacrament/ heeft ghedaen / oft gheseydt: Ende soo niemant machigh en is te behoonen / dat men Christum hier in/ niet en magh nae-volghen / soo blyft het ghelwis/dat onse Ceremonien niet quaet en sijn/ noch supersticie/maer goet/ende prijsbaer.

Hier uyt sal onse Weder-partije mogen leeren/booz/aen niet meet te roepen/dat men van gheen Sacrificie

Sacrificie, oft Misse, ten tijde van d' Apostelen en wist te spreken: want contrarie blijkt upt het tweede Deel van dit schyft.

Noch oock / dat onse Ceremonien / die wy in't Sacrificie, oft Misse ghebruycken / superstittie zijn / oft Afgoderije / want contrarie blijkt upt het eerste Deel.

Doorder / soo sal onse Weder-partije hier upt lichtelijck konnen besuyten / welke Kercke best ober-een komt met d'oude / rechtsinnighe Kercke / de Haere, oft d'Onse, verbolghens / wie van beyden d'oprechte Kercke heeft / Sp / oft Wy.

De Kercke / de welke is de bruyt Christi, *Cant. 4.* 8. moet in alles ghelijck-fozmiggh wesen aen haeren Bruydegom; soo moet sy dan steunen / als op twee vaste pilaren / te weten / de Leere, ende den uytwendighen Handel; want van Christus haren Bruydegom wordt gheseydt / *Act. 1. 2.* Jesus heeft begonst te Doen, ende te Leeren.

Dit selbe heeft oock te kennen gegeven / soo my dunckt / den H. Apostel Paulus *Hebr. 13. v. 7.* daer hy seght; dat wy souden gedachtiggh wesen onse voorgangheren / ende letten op haren Handel, en Leere.

Den uytwendigen Handel, aengaende den Godtsdienst van d'oude / recht-sinnighe Kercke / hebt ghy in dit schyft gesien booz d' ooggh / den heden-daeghschen Handel van de Roomsche Kercke / komt hier mede precis ober-een / ende niet dien van onse Weder-partije / ter contrarisen / sy acht dit altemael als Superstittie; siet nu dan / by wie van beyden dat de oprechte / ende waere Kercke te vinden is aengaende den uytwendighen Handel, nameelijck van den Godtsdienst / oft by onse Weder-partije / die desen heelen Handel van d'oude / ende eerste Kercke verwerpt / oft wel / by de Roomsche / die den selven Handel noch houden in synen vollen / ende bozighen stant.

Doort' leste / soo versoek ick op alle anders gesinde / hoedaniggh sy mochten wesen / 'tzy Ghereformeerde, soo sy haer noemen / 'tzy Euangelische, 'tzy

Protestanten, &c. tuiden't Godt belteft een strack
alleen van sijn Goddelijck licht te schieten in hare
gemoederen; by soo verre hare Leeraers haer
den paepen/aengaende dit schijft/miet te segghen
dat dese dinghen/ van de welcke ick hebbe gheschre-
velt/ noch de saligheyt raecken/ noch 't wesen sel-
van't gheloobe; ick bidde haer/ dat sy haer niet de-
se oft dierghelijcke streelende / ende bytten pro-
poost loopende redenen niet en laten te vrede sijn
ien; maer dat sy de boozsepde hare Leeraers by
lijck af-vraghen. 1. Of sy bekennen (gelijck sy
noch toe ghedaen hebben) dat de Kercke Christi, de
eerste vier hondert jaren/ is oprecht gheweest/ in
de rechtsinnigh: segghen sy ja: soo hebben wy
dat wy begheeren/en wenschen: segghen sy nee
dat sy dan aentwijfen een andere Kercke Christi,
oprecht sy gheweest/ dat sy precies segghen/waer
wanneer/ende hoe langh die Kercke gheweest sy
hoe dat sy haer keeren / oft wenden / sy moeten
nootsakelijck vallen in eenighe van die *h. v. v.*
vaders/die ick hebbe by-gebracht.

Ten tweeden, vraght haer/ oft sy bekennen/ dat
alle dese boven-ghemelde ceremonien/ in de eerste
400. jaren / metter daet sijn in't ghebruyck ghe-
weest/oft niet: Segghen sy nee: soo maecten sy
dan alle de *h. v. v.* Oubaders leughenachtigh: want
onpartijdigh/ en rebelijck mensch en sal niet seg-
gen/ dat dit gantsch ongherijmt is/ ende onredel-
lijck: segghen sy dat die ceremonien metter daet in
't ghebruyck sijn geweest de eerste 400. jaren/ maer
dat de *h. v. v.* Vaders/ oock van die tijden/ hare do-
dinghen/oft blecken hebben ghehad/ soo beroo-
deelen sy de heele eerweerdighe outheyt/ als oft sy
in't verstaen/oft verklaren vande Schizruer/soo
bestandigh/ ende verlicht niet en hadde gheweest
als sy self; wat is dit anders als willen alleene-
lijck stennen op haer eyghen vernuft / ende beris-
stant/miet het welck sy de Schizruer verstaen/ en
de verklaren teghen den sin/ende gemeynen hand-
del van de eerste/ende oude Kercke/ oock die van

de Apostelen? wat kander ongherijnder wesen als dit? Ten eersten, om dat her srijdt teghen de reden/ dat jemaent sijn eppen verstaent/ ende vonnisse/ stelle booz soo menige dynsent verlicke verstaunden/ die soo naert hebben gheleest aen de tijden van d'Apostelen/ ende dief-bolghende onghelijckelijck beter kofsen weten / hoe dat men Schrijftuer ten tijde van d'Apostelen hadde verstaen/ ende wat Handel, rakende den Godts dienst/ op de selve tijden men hadde gehouden/ als wy. Ten tweeden, om dat dit steunen op sijn eppen vernuft / sonder Dooz-ouderg eens aen te sien / srijt teghen Schrijftuer: want op den eenen kant/ seght sy *Prov. 3. v. 5.* En steunt op u eyghen verstant niet, dat grijpt namelijck plaetse in't verstaen bande Schrijftuer/ ende op den anderen kant/ seyndt sy ons ghedurigh tot ons Dooz-ouderg/ om dat wy van haer souden leeren / wat Handel, ende Leere sy hebben ghehad / op dat wy die souden moghen aen-nemen en bolghen. Over sulckg wat kander ongherijnder wesen / als te segghen/ dat alle onse Dooz-ouderg / oock bande eerste 400. jaren / niet gheweten en hebben / wat booz/ oft teghen Schrijftuer was/ ende dat dit/ alleen is bekent aen onse Weder-partije.

Doch segghen *D. L. Leeraers*/ absolutelijck dat men alle dese booznoemde Ceremonien in den Godts-dienst van d'eerste 400. jaren ghebruyck heeft: soo kan dan d'anderg-ghesinde Ghemeynte lichtelijck mercken/ hoe verre dat hare Kercke af-gheweken is van d'oude/ namelijck in den uytwendighen Handel van den Godts-dienst / ende hoe precys dat de Roomsche Kercke hier in/ met de oude Kercke ober een komt: Dief-bolghende moet hier uyt beslypen/ dat de oprechte Kercke/ rakende den uytwendighen Godts-dienst/ by de Roomsche is/ ende niet by haer.

Hier mede bidd' ick de Vader der barmhertigheden/ dat hy onse Weder-partije wil geben verlicke sijnghedes verstandts / ende gheopende ooghen/ om dat sy de waerheyt aenfiende/ haer in tijdtg magh

magh begheben tot den schoot bande ware
dende Kercke hier op de werlde / op dat sy oec
magh komen tot de triumpherende Kercke in de
hemel; 'twelck ick verhoep / dat haer sal verleen
Godt den Vader / Godt den Sone / ende Godt den
H. Gheest. Amen.

T'S AMEN-SPRAECKE

Tusschen den Meester ende Disci-
pel, raeckende 't Nacht-mael
der Ghereformeerde.

Discipel.

Liebe Meester; Ick hebbe somtijlen van
gheleerde ende deftighe mannen hoozen seg-
ghen / dat onse Weder-partije, die haer selven
Ghereformeerde noemen / al-hoe-wel sy dapper
stoessen op haer Nachtmael / nochtans self dat
schijn niet en hebben van't Nachtmael Christi; is
dat oock waer?

Meester.

'Ten is maer al te waer: want op dat het waer-
achtigh Nachtmael Christi soud' wesen / soo moest
het in alles over-een-komen met alle 't ghene dat
Christus self / oft ghedaen / oft gheseydt heeft / oft
belast heeft te doen / oft te segghen; dat is ghelovig.
Ende nu behind' ick heel contrarie / want Partije
laer in haer Nachtmael achter / oft verandert dat
Christus ghedaen / oft gheseydt heeft; ende 't ghene
hy niet ghedaen / oft gheseydt heeft / dat doet sy
ende seght sy: Soo dat haer Nachtmael niet al-
leen en verschilt van't Nachtmael Christi, maer
oock daer teghen strijdt; over-sulckg' ten kan het
waerachtigh Nachtmael Christi niet wesen.

Disci-